Milán Péter

ELMÉLKEDÉSEK A JOBBOLDALISÁG JELENLEGI HELYZETÉRŐL

Triviális kijelentés, hogy a megnyilvánult/teremtett világban minden, ami nem közvetlenül a principiális valósággal áll kapcsolatban, nem abból táplálkozik – vagyis ki van téve a mulandóságnak, az idő felőrlő aspektusának, s a földi létezés egyéb kondícióinak –, az egyúttal a minőségvesztést, a szintesést, a devalválódást is szükségképpen elszenvedi, hacsak nem történik olyan kiigazító akció, szellemi „beavatkozás", ami az adott korhoz ugyan adaptálja a feltételeknek kitett létezőt, mindez a magasabb princípiumokat figyelembe véve történik. Hogy ne beszéljünk rébuszokban, érdemes egy példát hozni az iméntiek illusztrálására.

A szépség Isten egyik attribútuma, „jellemvonása", s mint ilyen, számtalan formában jelent meg az ember története során. Az egyik legfontosabb területe a művészet, ahol a szépség mint idea nagyon sokféleképpen mutatkozott meg, de a tradicionális társadalmakban egy-egy alkotás kapcsán mindig megpillanthattuk a szépség mint eszmény jelenvalóságát, ami nem mást tükrözött vissza a maga művészi kifejezőeszközeivel, mint az isteni princípiumot, Istent magát. Az érték, amit szépségnek neveztünk, sokáig megőrizte az isteni valósághoz való hűségét, mivel a művészek vagy mások, akik egyéb területeken tényked tek – például egy valódi monarcha igazságos uralkodása is nevezhető szépnek egy bizonyos értelemben –, a sajátos körülmények és a saját kvalitásaik, preferenciáik „mögött" is mindvégig szem előtt tartották a szépség mint isteni kvalitás fontosságát. Igazából ezt ki sem kellett mondani, hiszen akiben e minőség él, az isteni szépséget magában hordozza, tevékenykedjen az élet bármely területén, birtokoljon bármilyen képességeket, tettein, művein átsüt, hogy az isteni valóság a mozgatója.

Az idők előrehaladtával, mihelyst az ember kapcsolata gyengülni kezdett a Princípiummal, az Éggel, ennek következményeként az istenkövetés is fakulni kezdett az ember tudatában, főleg, hogy ezzel párhuzamosan felerősödtek az individuális hajlamok, s ezek kiélésének távlatai megrészegítették a modernizálódó (értsd: önnön centrumától, Istentől távolodó) embert. A szépségnél mint példánál maradva, elkezdték megkérdőjelezni ennek értékét, s ez a kezdődő relativizálás, mondhatjuk így, automatikusan hozta magával a szépség ellentétének, a rútságnak a megjelenését. S nemcsak a színre lépését, hanem a megtűrését, elfogadását, majd nyílt dicsőítését. A szép így lett „relatív" a modern korban, más tradicionális értékek esetéhez hasonlóan. A ma embere gyakran esik abba a tévedésbe, hogy ilyenkor úgy próbál érvelni, hogy a szépségeszmény régen is korról korra változott. Ez csak részben igaz, mégpedig az adott formanyelvet, a felhasznált kifejezésmódokat, eszközöket tekintve, ellenben az eltérő formák alapjaként mindig jelen volt az isteni talapzat. Ez volt a közös alap, amiről a modern világ mit sem tud. S ha valamiről a modern világ embere nem tud, azt nemlétezőnek tekinti, s e korlátolt szemlélet

Léon Frédéric: Minden elmúlik, de minden feltámad majd Isten szeretete által (1893–1918)

alapján von le rendre, szinte rigorózusan téves konklúziókat a régi korok emberével és valóságlátásával kapcsolatban.

Ennek az írásnak ugyan nem a művészet a tárgya, mégis érdemes volt talán ezzel a példával bevezetni, mivel témánkat, ha nem is minden aspektusában, de bizonyos mértékig figyelmeztető, figyelmet felébresztő jelleggel kívánjuk taglalni. Kevés olyan emberi tevékenység létezik, ha van ilyen egyáltalán, amelyet kibontakozása, útja során ne kísérnének törések, csúszások, látványos szintkülönbségek, s azt csak nagy vonalakban

lehet lineáris vonallal ábrázolni. A politika és a történelem mindenképpen ilyen tevékenység, hiszen ha nagyjából egy adott irányt mutató egyenest is pillantunk meg a történelem folyamán, az csak egy meghatározott intervallumot ölelt fel. Hogy mi áll a háttérben, ennek részletes kifejtésére ehelyütt nincs mód, de a Julius Evola által említett „titkos" történelemnek, ami a „látható", írott és a tankönyvekben is szereplő történelem mögött, mintegy erők hatásaként jelentkezik, mindenképpen komoly befolyása van.

„Hogy a papság, a szellemi vezető réteg milyen, egy másik kiemelten fontos kérdés, ahogyan az is, hogy igaz képviselői milyen hatást tudnak kifejteni, mindenesetre kijelenthetjük, hogy mind a szellemi tekintély (papság), mint az időbeni hatalom (uralkodó) jelenlétét nélkülöznünk kell. Ebből a tátongó ürességből olyanformán lehetséges valamilyen formában kikerülni, ha a szellemi célokkal rendelkező ember magában próbálja meg realizálni ezeket a kimagasló princípiumokat. (…) az az ember tekinthető jobboldalinak, aki ezeket a minőségeket magában tételezi, éli, megvallja, saját maga értékeiként tekint rájuk."

Mint minden az ember földi világában, így a politika terrénuma is magán viseli a dualitások bélyegét, ami egy folyamatosan égő bélyegként kínozza azokat, akik magasabb szempontból próbálnák meg űzni a politikusi tevékenységet (bár manapság már lámpással sem nagyon találnánk ilyen egyéneket). Nem kívánván intenzíven belemenni a politikai eszmetörténet bonyolult összefüggéseibe, az mindenképpen tisztázásra szorul, hogy a politika/ideológia területén megnyilvánuló kettősségek, amelyek, mint látni fogjuk, visszavezethetők egy alap-kettősségre, olyan komoly jelentésmódosulattal bírnak, ami sok egyéb dualitást nem feltétlenül jellemez.

Míg az olyan kettősségek vonatkozásában, mint férfi–nő, nappal–éjszaka vagy éppen világos–sötét, mindkét elemnek megvan a – nem túl szerencsés kifejezéssel élve – „pozitív" aspektusa, mindkettő mintegy részt vesz a maga természetével összhangban a világ felépítésében – az adott létszinteknek, formáknak és feltételeknek megfelelően –, addig a politika síkján ez már koránt sincs így. Arra a mindenki által ismert és e cikknek apropót adó kettősségre gondolunk, ami a jobb- és baloldaliság. E felosztás oly temérdek változáson ment keresztül azóta, mióta használatban van, hogy ezek tárgyalása könyvtárnyi kötetet igényelne, azonban ezen a területen is érvényben van a kritérium, miszerint ha valaki nem rendelkezik szilárd pontokkal, belső iránytűvel, akkor hamar eltéved abban az átláthatatlan dzsungelben, ami a politikát illeti, jelesül a jobb–baloldaliság viszonyrendszerét. Ha a jobb- és baloldaliság legtömörebb definícióját szeretnénk megadni, ami amennyire szimplifikáltnak tűnik, annyira igaz, az így szólna: a jobboldal Isten jegyében áll, míg a baloldal a Sátánéban. Másképp fogalmazva: a jobboldaliság az Éghez vezető út politikai/ideológiai vetülete, míg a baloldaliság politikai sátánizmus.

Ezen írás keretei között a jobboldaliság megannyi létező arculata közül azt tekintjük irányadónak, amely a szellemet teszi meg központi „elemnek". Ha csak felületesen szemléljük meg, manapság mennyi mindent tekintenek jobboldalinak, hányféle szerveződés, egyén soroltatik valamiképpen a jobboldaliság égisze alá, úgy érezhetjük magunkat, mintha egy millió darabra törött tükröt látnánk, és e töredékek mindmind a jobboldaliság egy-egy arcát mutatnák. Azonban nem árt rendet vágni, összesöpörni az üvegcserepeket és kiszórni őket a szemétbe.

Nincsen olyan tanítás, tradicionális igazság, idea, amit ne lehetne félreértelmezni, visszaélni vele, és ez a jobboldaliság kapcsán nagyon sokszor megtörtént. Hogy ezek szándékosan,

rosszhiszeműségből, avagy tájékozatlanságból erednek, nem játszik szerepet a lényeget illetően, mindenesetre e fogalom, a jobboldaliság kapcsán, annak jelentéstartalmában bekövetkezett elcsúszásokat szintén lehet az *„idők jeleiként”* értelmezni. Ahogy az idők jele az is, hogy milyen egyének kapcsolódnak egy olyan fogalomhoz, amelynek használatánál szigorúan tartani kellene magát mindenkinek a principiális igazsághoz.

A jobboldalisághoz az úgynevezett rendszerváltás előtt is számos értelmezés tapadt, de ezek a ’90-es évek eleje óta mintha megsokszorozódtak volna. Nem kell mondani, hogy e megsokszorozódás nem a fogalom értéktartalmának erősödését hozta magával. Sokszor éppen az ellenkezője zajlott le és zajlik most is. Mindez összefügg azzal a korral, amiben élünk, közelebbről a posztmodern kori és minden korábbinál jobban érzékelhető szétaprózódással.

A jobboldaliság voltaképpen és ténylegesen akkor hatja át a teljes létezés spektrumát, amikor a legitim uralkodó áll az állam élén, aki Isten kegyelméből, annak reprezentánsaként testesíti meg a pólust, amely köré minden szerveződik a társadalomban. Nos, egy olyan világban, egy olyan nyugati civilizációban – ami már hazánkat is többé-kevésbé bekebelezte –, ahol, amennyiben még van király, az csak afféle jelkép, aki szavazni jár, mint bármely más állampolgár, csak díszünnepségeken jelenik meg mint kellék, és csak a múlt afféle megmosolyogtató maradványa, aki valamilyen oknál fogva itt maradt, nem is beszélve az olyan országokról, ahol még ilyen protokolláris „uralkodó” sincs, ott nincs a centrumnak, a pólusnak élő reprezentánsa. Az ilyen világban nincs szuverén. És a nyugati világ ilyen világ, beleértve Magyarországot és a régió valamennyi államát, amelyek ilyenformán álállamok. Interregnumban élünk. A középpont nélküliség, a vezető nélküliség, a királymentesség nyomasztó valósága az osztályrészünk. Vannak tompa emberek, nem is kevesen, akik ebből semmit sem értenek, éreznek és tapasztalnak. Azonban aki egy vertikum mentén igyekszik összegyűjteni az erőit és orientációit, minden ízében, minden nap tapasztalja, éli azt a valóságot, hogy az országnak nincsen uralkodója, nincsen centruma, aki, e pozícióra méltó lévén, beteljesítené azt a célt, amilyennek egy valódi társadalomnak lennie kellene. Hogy a papság, a szellemi vezető réteg milyen, egy másik kiemelten fontos kérdés, ahogyan az is, hogy igaz képviselői milyen hatást tudnak kifejteni, mindenesetre kijelenthetjük, hogy mind a szellemi tekintély (papság), mint az időbeni hatalom (uralkodó) jelenlétét nélkülöznünk kell. Ebből a tátongó ürességből olyanformán lehetséges valamilyen formában kikerülni, ha a szellemi célokkal rendelkező ember magában próbálja meg realizálni ezeket a kimagasló princípiumokat. Ez a megélés pedig kapcsolódik írásunk témájához, ugyanis csakis az az ember tekinthető jobboldalinak, aki ezeket a minőségeket magában tételezi, éli, megvallja, saját maga értékeiként tekint rájuk. Egy ideális világban a kettő egy; a külső uralkodó és a benső uralkodó egy férfias kézfogásban egyesül, de mivel külső uralkodóval nem rendelkezünk, így jobboldaliságunkat ekként kell megélnünk. Mivel a helyzet az ideálistól igen messze van, ezért állt elő a valóságnak egy apróra tört változata, ahol e benső megélések hiányaként emberek, akik ugyanakkor bizonyos értékeket, értéktöredékeket képviselni látszanak, magukat jobboldalinak nevezik.

Ha a jobboldaliság fogalma a lejtőn való lecsúszás folytán megállt volna ott, ahol egyes konzervatívok magukévá tesznek bizonyos hagyományos vagy annak vélt értékeket, akár úgy, hogy a centrum tudata már elhomályosult bennük, a helyzetet nem is tartanánk annyira tragikusnak, mivel ezt a halvány képet, akinél erre van fogékonyság, lehetne élesíteni, azonban

a golyó nem áll meg a lejtő közepén és a jobboldaliság vonatkozásában folyamatos alászállást figyelhetünk meg.

Mind mondottuk, jobboldali csoportok, eszmeértelmezések korábban is léteztek, 1945 után, a II. világháború tragikus lezárását követően is számos olyan irányvonal jelent meg, amely igényt tart a jobboldali titulus használatára. Ezek között voltak olyanok, amelyek mintegy válaszként születtek a '68-as diáklázadásokra (mely eseménysor része volt egy nagyobb megmozdulásegyüttesnek), azonban a valódi jobboldal soha nem merülhet ki a puszta reakcióban. Nem arról van szó, hogy az ultrajobboldal ki akarná sajátítani a jobboldaliság teljes horizontját, azonban a szellemi alap, az Istenközpontúság nem hiányozhat egyetlen magát jobboldaliként meghatározó személy vagy szervezet világnézetéből sem. Lehet akár nacionalista is egy magát jobboldalinak tartó csoport, amennyiben a nacionalitást nem legvégső valóságként jelölik meg és orientációjuk középpontja transzcendens.

A szellemi és voltaképpeni jobboldaliság nem fér össze olyan elképzelésekkel, ahol a gazdaság, a pénzügyi szektor, egyáltalán a financialitás primátusát hangsúlyozzák – vagy ha nem is mondják ki, de minden kétséget kizáróan ez képezi az alapot –, akár nyíltan, akár a színfalak mögött munkál az a talapzat, aminek lényege az anyagi/fizikai létezés, vagy egyenesen a meztelen profitszerzés. Másképpen fogalmazva: jobboldaliságról csak ott beszélhetünk, ahol a spiritualitás áll a középpontban, ennek aktív megélése, az imént említett gazdasági/pénzügyi szféra szigorúan ennek alárendelt helyet foglal el. Nos, a modern világ helyzetét ismerve nem lehet kétségünk afelől, hogy jelenleg hány olyan ország létezik, ahol a jobboldaliság mint meghatározó erő szervezi a társadalmat és az életet. Ezek száma: nulla.

A modern világ bármennyire is a progresszióról, a fejlődés álmitoszáról, az egyenlőségről és egyéb hamis ideákról (amelyek ilyenformán nem ideák) szól, bármennyire is ezen pszeudoértékek mentén szerveződnek az országok, az emberek egy részéből, utalva a fentebb elmondottakra, kiirthatatlanok a tradicionális értékek, valamint egy olyan konzervatív szemlélet, amely ezen értékeket kívánja érvényesíteni, ha nem is a korrumpálódott politikában és közéletben, de a saját magánszférájában és egyéni megéléseiben. Mivel az ördög gazdag fegyvertárának részét képezi a rászedés, a képmutatás és a más színben való mutatkozás, nem véletlen, hogy az ideológiák állandó harca közepette megjelentek olyan pártok és szervezetek, amelyek magukat jobboldalinak titulálják, retorikailag rendre konzervatívnak és jobboldalinak állítják be magukat, ám tetteik, működésük, nagypolitikai bekötöttségük, sőt, spontán megnyilvánulásaik sokszor egészen más képet mutatnak. Magyarországon nem ismeretlen ez a jelenség, ahogyan határainkon kívül sem.

Jelen helyzet értékválsága nem kis mértében tudható be annak a válságnak, ami a korábban taglalt centrumnélküliségből következik, a következmény pedig az, hogy többszörös eltolódás figyelhető meg a társadalom egyes szintjei, valamint a politikai/társadalmi szféra és a magát jobboldaliként meghatározó ember között. A modern világ mint *„ab ovo deviáció"*, ahogyan Baranyi Tibor Imre fogalmazott, egyik anomáliája a megszámlálhatatlan közül az, hogy törés van állam és egyén, politika és törekvő között. Az előbbi nem támogatja az utóbbit, sőt, az esetek többségében a szellemi törekvések valódi és tényleges gátjaként jelenik meg az államhatalom. Márpedig egy legitim államberendezkedés, ami fölött a szellemi tekintély őrködik és ahol az uralkodó regnál (szemben a mai bitorlókkal), úgy működik, hogy a szerves hierarchia szerint elhelyezkedő egyének szellemi kibontakozását elősegítse. Mint mondottuk, a modern világ éppen ennek ellenében létezik és dolgozik.

Hazánkban a kormányhoz közel álló TV-csatornákon, műsorokban, internetes fórumokon, videómegosztókon évekkel ezelőtt felbukkant egy csapat, amely arra hivatott, hogy a jobboldaliságot, pontosabban, amit annak vélnek, népszerűsítsék, irritáló kifejezéssel élve „trendivé" tegyék. Nos, nem állítjuk, hogy nem kell alkalmazkodni a korhoz, hogy a nézeteket nem kell úgy tálalni, hogy a kortársak meg tudják érteni, de az említett TV-fórumokon, online felületeken látható fordított baseball-sapkás, ujjatlan trikós egyének teljességgel megkülönböztethetetlenek a baloldali ifjúsági szervezetek hasonló aktivistáitól. A külső sokat elmond a belsőről, ám nem csupán a külsőségekkel van probléma. Ha hipotetikusan fel is tesszük, hogy elfogadjuk e „jobboldali" fiatalok korszellemhez illő divatos kinézetét, értékeljük dinamizmusukat, odamondogatásaikat, stílusukat, ha mindehhez toleránsan állunk, még mindig fennáll a kérdés, hogy hol maradnak az értékek? Hol találjuk e bloggereknél, olykor kackiás bajszú, *coming out*oló figuráknál a princípiumokat, ideákat, amelyek a valódi jobboldaliság talapzatát képezik? Nem önmagukban a baseball-sapkákkal vagy a tetoválásokkal van baj, hanem azzal, hogy a sok beszéd, fiatalosság és lendület mögött nem érezni semmilyen tartalmat, hogy a princípiumok esetleges meglétét ne is feszegessük. Ez még véletlenül sem az az ifjúság, amelyik a találkozóján a terembe érkező Julius Evola láttán felpattant ülőhelyéről és hosszú ovációval köszöntötte a jobboldaliság legnagyobb teoretikusát, akinek talán csak a nevét hallották.

Hogy a pozitívumokról is szót ejtsünk a hazai viszonyokat illetően, kétségtelen, hogy a jelenlegi kormányzópártok tagjai között találunk olyan személyiségeket, akik kapcsolódnak és kötődnek egy olyan létszemlélethez, ami jobboldalinak vagy konzervatívnak nevezhető.

Léon Frédéric: A munkások kora, triptichon (1895–1897)

Politikusok, publicisták, különböző kulturális tevékenységet végtő háttérszemélyek egyaránt vannak közöttük, akik valóban áldásos tevékenységet végeznek. Ha a politika terén nem is képesek markáns hatást kifejteni, a kulturális hemiszférában lehetőség nyílik kis erecskék, szellemileg is érzékelhető búvópatakok elindítására, amelyek egy jobboldali ember számára fontossággal bírnak. Említhetjük a könyvkiadást, ami a fentiekben vázolt társadalmi klímában, ahol a szellemi törekvőnek saját magában kell dolgoznia, és bensője az a korpusz, amiből elixírt kell nyernie, nagyon lényeges és fontos terület. Hogy konkrét példát említsünk, a francia ellenforradalmi gondolkozó, Joseph de Maistre műveinek a kiadása dicséretre méltó tett. Kisebb-nagyobb lépések, kezdeményezések egyéb vonalakon is érzékelhetők. Az igazságosság kedvéért meg kell jegyezni, hogy a jelenkor politikai klímájában – magasabb rátekintésből: ebben a sötét világkorszakban – méltányolandó, ha a nagypolitikában nem is, de legalább kulturális téren láthatunk eredményeket, értékeket. Manapság ennél sokkal többet nem várhatunk.

„(…) az emberek egy részéből (…) kiirthatatlanok a tradicionális értékek, valamint egy olyan konzervatív szemlélet, amely ezen értékeket kívánja érvényesíteni, ha nem is a korrumpálódott politikában és közéletben, de a saját magánszférájában és egyéni megéléseiben."

A magyarországi helyzetelemzés számunkra fontos elemeket tartalmaz, de a Farkas Kora univerzális érvénnyel bír, vagyis ha arról beszélünk, hogy a jobboldaliság sajnálatos módon tolódik balra, vagyis devalválódik, az természetszerűleg mindenütt jelen van és érezteti hatását. Nehéz lenne e tekintetben elkerülni az Egyesült Államokat, ugyanis a jobboldaliság formáinak tekintetében – pontosabban amilyen jelmezeket a jobboldaliság felvesz – az Újvilág nem mellőzhető. Akár tetszik valakinek, akár nem, az Egyesült Államok a glóbusz minden egyes országára hatással van valamilyen módon. Ezek közül azok a boldogabbak, amelyekre kevésbé, de az amerikai gazdaság, az ott koncentrálódó pénzügyi hatalom alól, ha egyes esetekben közvetetten is, nem vonhatja ki magát senki. A gazdasági/banki/befektetői vonatkozások mellett az USA mint ideológia-exportőr legalább enynyire jelentős. Ugyan az USA, annak fehér telepesei által megalkotott államközössége, nem tekinthet vissza hosszú múltra, számos olyan ideológiai jellegzetességgel bír, amelyek ottani „találmánynak" mondhatók. Ami a jobboldaliságot illeti, ennek gyökerei természetesen Európában keresendők, de ezek olyan változásokon mentek keresztül, melyek során nagymértékben amerikanizálódtak, így teljesen újvilági karaktert kaptak. Az amerikai pionírszellem, a puritán lélekkel áthatott kereszténység, a kemény vidéki élet – a farmerek világa –, az egyéni gazdálkodás, a magántulajdon szilárd éthosza, az „én házam, az én váram" elve, a fegyverekhez, a felfegyverkezettséghez való kötődés olyan jellegzetesen fehér amerikai vonások, amelyek alapvetően határozták meg az ottani szemléletet, mi több, ezek sok generáción át beleivódtak az amerikaiak bensőjébe. A haszonelvűség, a gazdagság mint Istennek tetsző állapot kálvini toposza egy másik jelentős mozzanat, ami alapjában befolyásolta az amerikai szemléletet. Nem időzhetünk el hosszabban e témáknál, azonban meg kell jegyezni, hogy az észak–déli háború mintegy kicsúcsosodása volt annak az ellentétnek, ami az északi ipari/pénzügyi modern felfogás és a déli kvázi-feudális, rurális, mezőgazdasági szemlélet között feszült, melynek egyes hagyományszálai Európáig nyúlnak vissza.

Ha az amerikai típusú jobboldaliság minden aspektusát tárgyalni szeretnénk, ahhoz több

kötetre volna szükség, így csak néhány pontra szorítkozhatunk. Az egyik kiemelten fontos szál a rabszolgaság intézményéhez köthető, egy olyan örökség, amitől az Egyesült Államok valószínűleg soha nem fog megszabadulni. Mégpedig azon egyszerű oknál fogva, hogy az egykori néger rabszolgáknak sok millió leszármazottja él az Államokban. A fehér lakosság és a színes etnikum (ezenkívül a spanyol ajkúak, a mexikóiak feltétlenül megemlítendők) konfliktusainak több évszázados történelme van, és nem sok jele mutatkozik, hogy egyhamar kínálkozik valamilyen megoldás. Ebből kifolyólag nem meglepő, hogy az amerikai jobboldaliságnak mindig is jelentős szeletét képezte a néger lakossággal szembeni averzió, ami nem is csoda az utóbbiak kiemelkedően magas bűnözési rátáját figyelembe véve. Ez a mozgalmiság, a két tábor összecsapása szintén hosszú történet, de bennünket nem a konkrét események érdekelnek, hanem a jobboldaliság maga, és hogy ez milyen elvek mentén működik. Azt lehet mondani, hogy az amerikai jobboldaliság, hasonlóan magához az országhoz, egy nagy olvasztótégelyhez hasonlítható, amiben rengeteg ideológiai elem megtalálható, bár ha pontosabbak szeretnénk lenni, inkább ideológiai összetevőkről, konkrét politikai programpontokról beszélünk.

Minél közelebb kerülünk napjainkhoz – ez Európára is érvényes –, annál inkább szem elől tévesztjük a princípiumokat, amelyek egy hiteles jobboldaliság alapjaiként funkcionálnak. Hozzátéve, hogy a principiális bázis az Újvilágban soha nem volt olyan mély és szellemileg megalapozott, mint Európában. A válaszlépések, az ellenállások, ellenérzések, averziók, a sokszor merő reaktív cselekvés számos modern kori európai jobboldali szervezetet jellemez, de az Egyesült Államokra nagyban jellemző. Bármennyire is jogosnak tekinthetők egyes oppozíciók – például a színeseket szavazógépként használó politikusokkal szemben –, a néger populáció elleni harc nem princípium, a zsidó nagytőke elleni fellépés és tiltakozás sem, ahogyan a fehérek munkanélküliségének felszámolását sürgető mégoly érthető küzdelem sem transzcendens idea. A baloldal éppen ezen elemek miatt aggatja előszeretettel az ilyen jellegű (kvázi)jobboldali erőkre a populista jelzőt. A probléma pedig az, hogy ezek a magukat jobboldalinak tituláló csoportok nem is nagyon tudnak ennél sokkal többet felmutatni. Ha rá lennének kényszerítve, talán összehoznának néhány mondatot, amelyekben kimutatható némi elvi tartalom, de összességében ez nagyon kevés. Ez így homokra épült vár. Sok jobboldalinak nevezett szervezet felmutatja a nacionalizmus amerikai változatát, a patriotizmust, esetleg némi konzerválandó értéket, keresztény hitet, de sok olyan általánosságot is, amelyet bármelyik baloldali is a magáénak vall – a magántulajdon „szentsége", állampolgári jogok stb. A más rasszhoz tartozókkal szembeni idegenkedés sem kizárólag a jobboldal sajátja.

„A politikai esetlegességekben való elmerülés, a szüntelen protestálás, az ellenségek megnevezése – még ha van is alapja – nem elégséges ahhoz, hogy egy politikai erő jobboldalinak nevezze magát."

Létezik még néhány jelenség, amiről szót kell ejteni az Újvilág kapcsán. Az amerikai neokonzervativizmus egy meglehetősen összetett jelenség, amelyet nem lehetne röviden és átfogóan elemezni, de lényeges pontja, hogy nem a vallási alap az, amire elsősorban építkezik, hanem sokkal inkább filozófiai, ideológiai gyökerei vannak. Nyitottak egyes hagyományos értékek felé, azonban szemléletüknek számos vetülete a liberálisokkal közös halmazt képez, ilyenformán aggályos a *neokon* vonalat vagy vonalakat jobboldalinak nevezni. Még akkor is, ha az Egyesült Államok Európához képest olyan specifikumokkal rendelkezik, hogy magát a jobboldaliságot sem lehet teljesen ugyanúgy megközelíteni.

A politikai esetlegességekben való elmerülés, a szüntelen protestálás, az ellenségek megnevezése – még ha van is alapja – nem elégséges ahhoz, hogy egy politikai erő jobboldalinak nevezze magát. Ráadásul a 21. századra ez a kép tovább repedezett, másképp fogalmazva: hígult. Az internet világával olyan eszköz került az ember kezébe, ami a politikai erőknek is új lendületet adott. A jobboldal is mozgásba lendült, ugyanakkor, sajnálatos módon, a kvalitatív oldal nem erősödött a lehetőségek kiszélesedése dacára. Viszonylag új fogalom az úgynevezett *alt-right*, vagyis alternatív jobboldal, ami kusza, sokszor zavaros elegye a mozgalmak, szervezetek, szimpatizánsok tömegeinek. Magától értetődik, hogy egységről szó sincs; az ismert tematikumok rendre előkerülnek, de nemritkán egymással ellentmondásban az egyes *alt-right* csoportok viszonylatában. A fehér nacionalizmus központi eleme a legtöbb *alt-right* szervezetnek, maga az *alt-right* elnevezés jórészt azért született, mert a *white nationalism* vagy a *white supremacy* már nem volt szalonképes. Igaz, Trump elnök számára az *alt-right* sem volt az, pedig az e szervezetekben tömörülő nacionalisták közül sokan támogatták a megválasztása előtt. Az *alt-right* mozgalmakról sem mondható el, hogy nagyon kiforrott lenne az elméleti megalapozottságuk, többnyire kimerülnek az ismert követelések ismételgetésében. Az internethasználatot illetően érdekes elem az *alt-right* aktív részvétele, ami neologizmusok, mémek, gúnymontázsok gyártásában nyilvánul meg és állandó céltáblái a liberálisok, a bevándorlók vagy a szexuális devianciák képviselői. Ismét azt mondhatjuk, hogy az ellenséget lövöldözhetjük vízipisztollyal, annak sem eredménye nem lesz, sem a jobboldalisághoz nincs sok köze önmagában.

„(…) a jobboldaliság sajnálatos módon tolódik balra, vagyis devalválódik”.

Összefoglalásképpen kijelenthetjük, hogy sok mai jobboldaliként számon tartott szerveződés távolodást mutat a princípiumoktól, régi és valódi eszméktől, amelyek híján nem beszélhetünk jobboldaliságról. Kétségtelen, hogy a modern világban sokszor nem könnyű megállapítani egy-egy jelenség kapcsán, hogy az jobboldali-e, avagy sem – sokan kimondták már, hogy a jobb–baloldali felosztás idejétmúlt –, azonban ezt egyrészt az adott dolog beható vizsgálata képes megválaszolni, másrészt a princípiumokhoz hű jobboldali alany bízhat az igazság iránti odaadásában és az intuíciójában. Lehetséges, hogy a jobboldali gondolatot csak kevesen élik manapság, és csak egy maroknyi ember számára fontos – sokan a nemzeti érzelműek közül sem érzékelnek sokat a jelenlegi mély válságból –, de azt tudni kell, hogy a jobboldaliság válsága egyúttal az értékek válságát jelenti, eltűnésének veszélye pedig nagyon komoly veszteséget jelentene. Az igazi jobboldali mindig őrzi ezt a lángot. A sűrűsödő felfordulás közepette ennek nagy jelentősége van. Itt meg kell említeni a magyarországi radikális jobboldalt, amely az elmúlt tíz-tizenöt év során komoly szellemi emelkedésről tett tanúbizonyságot, ami nagyban volt köszönhető a metafizikai tradicionalitás hazai képviselőinek, egyúttal annak, hogy a hagyományos vagy „régi vágású” radikális jobboldal számos képviselője bizonyult nyitottnak a magasabb ideák befogadására és képviseletére. Számos területen megmutatkozik ennek örvendetes hatása. Nem lehet kellő erővel hangsúlyozni, mekkora jelentősége van annak, hogy létezzen egy mag, amely hitelesen jeleníti meg a jobboldaliság eszméjét, továbbadva az örök értékeket.

Aki a jobboldaliságot kellő mélységében éli meg, az a világot és végső soron önmagát is jól éli meg, egyszersmind megvalósítja a „felfelé élni” eszméjét.